

Könyv Alcsisziget múltjáról

Békési István

Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság

ELŐSZÓ

A dolgozat célja, hogy a „Alcsisziget 160 éves” című kiállítástól bemutassa - a ritka történelmi dokumentumok, gondolatébresztő visszaemlékezések, olvasmányos portrérészletek, gazdaságtörténeti és vízügyi érdekességek, valamint archív fotók tucatjain keresztül - a szolnoki Alcsisziget múltját feldolgozó „Történelmi séta az Alcsi-Holt-Tisza mentén” című könyvet, amit Kovács Gyuláné dr., a Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi Felügyelőség egykori igazgatója és társszerzőként Békési István, a KÖTIVIZIG Vízügyi Igazgatóság vezetője jelentetett meg.

A kötet visszarepíti az olvasót Szolnok egyedülálló városrészének múltjába. Többek között megtudhatjuk: az itt talált régészeti leletek arra utalnak, hogy ez a terület egy honfoglaló nemzetségi központ lehetett. A középkorban a legelgető állattartás és a földművelés vált dominánssá Ácsi Szögön.

Az 1848-ban kezdődött Tisza-szabályozási munkálatok részeként 1857-ben ért véget a vezérárok kiásása, aminek következtében majdnem 16 kilométeres mederszakasz vált holtággá. Ezután a térképeken már megjelent az Alcsisziget elnevezés. Az 1934. évi törvényhatósági választói névjegyzék 31 szavazásra jogosultat nevez meg alcsiszigeti lakóhellyel. A két világháború között iskola is létesült a területen és megalakult az Alcsiszigeti Halászati Társulás. 1944-ben a Szolnok feletti légiháború rettenettel töltötte el az itt élőket is, többen saját bunkereket ástak, ahol átvészelhették a szövetséges szőnyegbombázások legszörnyűbb óráit. Az 50-es, 60-as, 70-es évek fellendülést hoztak a térségben, megalakult az Alcsiszigeti (később Héki) Állami Gazdaság, amely méltán lett a szocialista mezőgazdaság egyik zászlóshajója. Európa első körforgó öntözőgépét itt helyezték üzembe, sőt egykoron még öntözőhajó is segítette a növénytermesztést. A nagyüzemi állattenyésztés szintén országos, sőt nemzetközi elismertségre tett szert, az egyedülálló genetikai háttérnek is köszönhetően. A gazdaság kiegészítő tevékenységeként a 80-as években sörpalackozó is létesült Alcsiszigeten, ahonnan az üzem 1995-ös bezárásáig évente közel 50 millió palack hagyta el a szalagot.

Napjainkban szintén fontos szerepet játszik a rendszerváltást követően jelentősen átalakult helyi gazdaság, ugyanakkor a sport-, horgász- és közösségi élet színtereként is töretlenül népszerű Szolnok e különleges városrésze, amelyről rengeteg érdekességet tár elénk a Történelmi séta az Alcsi-Holt-Tisza mentén című, több cég és szervezet közreműködésével megjelent könyv.

1. Alcsisziget történetéről bemutató kiállítás

Szolnok város történeti részleteinek feldolgozásával egyre többször találkoztunk, ezért néhányan összeültek tavasszal és beszéltek arról (Szalay Ferenc polgármester; Rezák László önkormányzati képviselő; M. Román Béla volt iskolaigazgató, képviselő; Kovács Gyuláné dr. alcsiszigeti lakos és Békési István osztályvezető, vízügyi igazgatóság), milyen jó lenne feldolgozni Alcsisziget és a Kertváros történetét is.

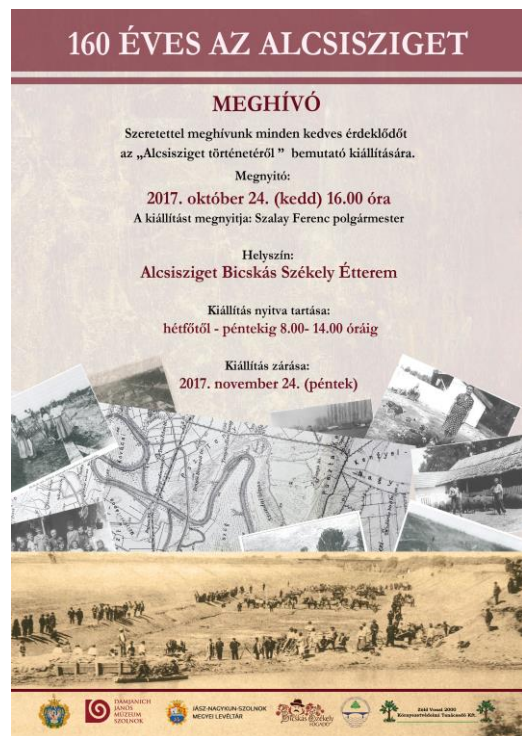
Első lépésként Alcsisziget történeti feldolgozását nagy lendülettel kezdte meg Kovács Gyuláné dr. és Békési István. Kezdetben ők se hitték, hogy sikerül ez évben megnyitni a kiállítást, hiszen a Tisza szabályozás során a közép-tiszai szakasz átvágásának 160. évfordulója adott ennek aktualitást. Ekkor hozták létre Alcsiszigetet az Alcsipusztán egy részének levágásából. Ezután még 50 évig használták a régi vízi utat a tutajos vontatások során. 110 évvel ezelőtt építették ki a gátrendszert, amellyel és végleg kialakult Alcsisziget. Tehát kétszeresen is jubileumot ünnepelünk.

A kiállítás anyagát nem várt lelkesedéssel, nagy aktivitással gyűjtötték össze az itt lakók. Volt, aki több tíz oldalnyi visszaemlékezést írt, volt, aki szóban mondta el gondolatait, s volt, aki fényképeket hozott. Sokan, örömmel dolgoztak azon, hogy a várva várt október 24-i megnyitó létrejöhsen.

A kiállítás történeti folyamatában, tematikusan dolgozza fel a térség életét. Ismerteti a név kialakulásának feltételezett hátterét, az Árpád-kori emberek életébe bepillantunk az ásatások során ezen a területen feltárt régészeti leleteken keresztül. A Millér – Zagyva – Tisza által határolt Alcsipusztán a török uralom megszűnése után a rohamos fejlődés igénye kiváltotta a Tisza szabályozásának szükségességét. A szabályozási munkákról érdekes képeket láthatunk. Mind az Alcsi-Holt-Tisza, mind Alcsisziget ismertetése látható a kiállított táblókon.

A sziget fénykora a Héki Állami Gazdaság megalakulásával kezdődött. Részletes tájékoztatást kapunk a növénytermesztésről, az ehhez kapcsolódó öntözésről. Nem sokan találkozhattunk a sziget öntözőcsatornáin úszó, öntöző hajóval. Képeken láthatjuk az európai jelentőségű Holstein freez tehénállományt, a gazdasághoz kapcsolódó egyéb intézményeket. Rálátást kapunk a dolgozók és családjaik életére.

Új fejezeten keresztül a mai Alcsisziget életébe is betekinthetünk. Ma mintegy 23 létesítmény működik itt. Szolgáltatások, aktív sportolási lehetőségek, a közösségi élet, az emberek összetartozásának legkülönbözőbb formáját ismerheti meg a kiállítást megtekintő látogató.

160 ÉVES AZ ALCSISZIGET

MEGHÍVÓ

Szeretettel meghívunk minden kedves érdeklődőt az „Alcsisziget történetéről” bemutató kiállítására.

Megnyitó:
2017. október 24. (kedd) 16.00 óra
A kiállítást megnyitja: Szalay Ferenc polgármester

Helyszín:
Alcsisziget Bicskás Székely Étterem

Kiállítás nyitva tartása:
hétfőtől - péntekig 8.00- 14.00 óráig

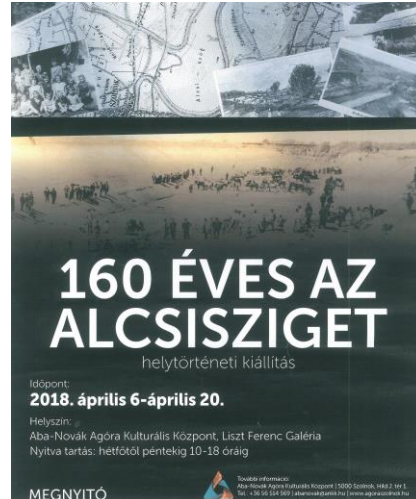
Kiállítás zárása:
2017. november 24. (péntek)

Logók: HÉKI ÁLLAMI GAZDASÁG, JÁZS-NAGYKÖR-SZOLNOK MEGYEI LEVÉLTÁR, ALCSISZIGETI ÖNKORMÁNYZAT, Kertvárosi Önkormányzat, 2017. Október 24. Bemutató kiállítás megnyitása

2. 160 éves az Alcsisziget helytörténeti kiállítás

Alcsiszigeten 2017. november 24-én megtartott sikeres kiállítást követően a szerzők szeretnék volna a szolnoki lakosok számára elérhetővé tenni, hogy aki ne tudott részt venni a kiállításon az is megnézhesse.

Erre 2018. április 6-án került sor a 20. SZOLNOKI UTAZÁS kiállítással egy időben. A helyszín az Aba-Novák Agóra Kulturális Központ, Liszt Ferenc Galériában.

2018. április 6. 11.00
HELYSZÍN: AGÓRÁ TÉR, RENDEZVÉNY SZÍNPAD
A kiállítást megnyitja Molnár Lajos Milán,
az Aba-Novák Agóra Kulturális Központ ügyvezető igazgatója

3. Történelmi séta az Alcsi-Holt-Tisza mentén könyvbemutató

2019. január 25-én szolnoki Evező Csárdában került bemutatásra a szolnoki Alcsisziget múltját feldolgozó könyv. Ritka történelmi dokumentumok, gondolatébresztő visszaemlékezések, olvasmányos portrérészletek, gazdaságtörténeti és vízügyi érdekességek, valamint archív fotók tucatjai színesítik a könyvet.

2019. február 1-én a Szolnok TV-ben lehetősége volt a szerzőpárosnak bemutatni a könyvet.

Könyv „eladásából” származó bevételből 550 ezer Ft-t jótékonyági célra ajánlották fel.

4. Könyvbemutató és tablókiállítás

2019. április 12-én a Versegly Ferenc Könyvtár Helyismereti Gyűjteményének klubfoglalkozása keretében a Szolnok és a megye rég- és közelmúltja iránt érdeklődők részére könyvbemutató és tablókiállítás tartottak „Történelmi séta az Alcsi-Holt-Tisza mentén” címmel.

Libri

Versegly Ferenc Könyvtár

Szolnoki kalendárium

A Versegly Ferenc Könyvtár Helyismereti Gyűjteményének klubfoglalkozása Szolnok és a megye rég- és közelmúltja iránt érdeklődők részére.

2019. április 12.
péntek 16:00

KÖNYVBEMUTATÓ ÉS TABLÓKIÁLLÍTÁS
Történelmi séta az Alcsi-Holt-Tisza mentén

Vendégeink:
Kovács Gyuláné dr.,
Békési István

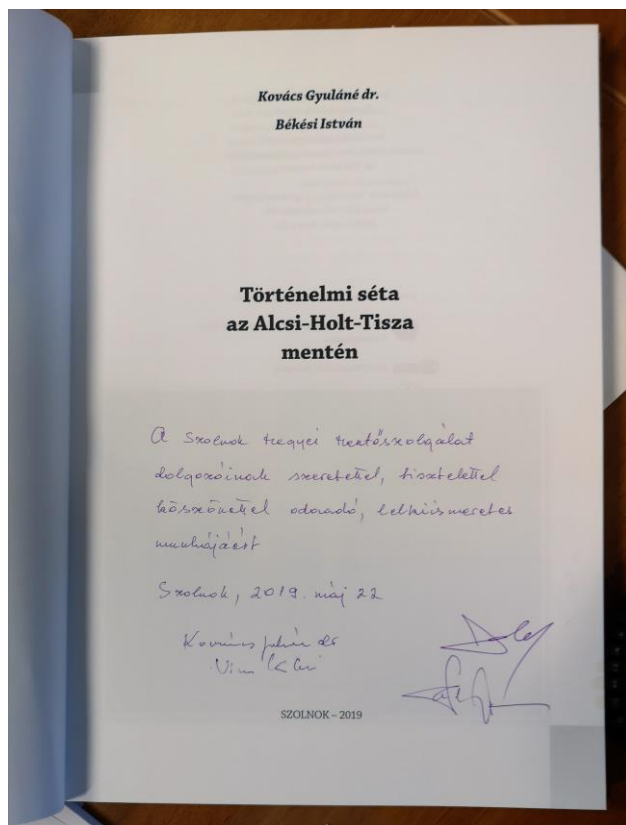
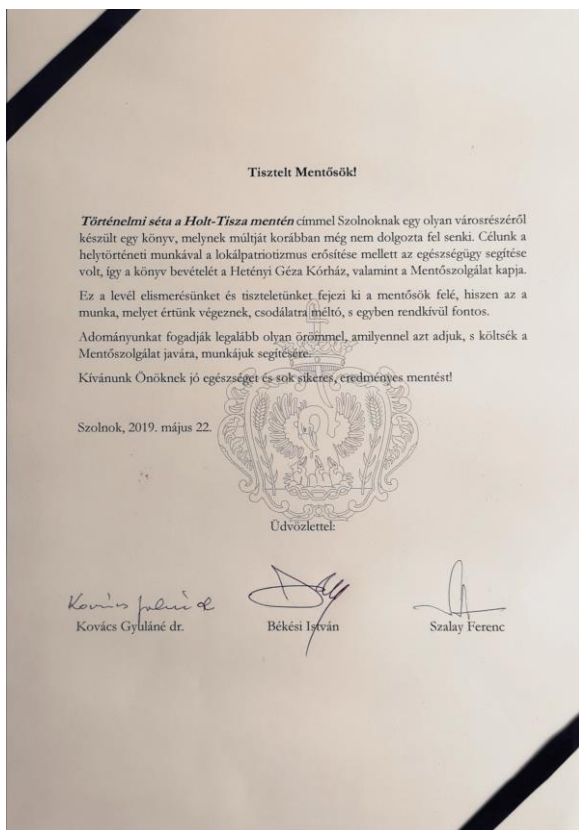
Helyszín:
Versegly Könyvtár,
Versegly terem

A rendezvény ingyenes.

Az esti rendezvény díjazott program a szolnoki Regionális Kultúra és Turizmus Bizottság támogatásával. A rendezvény szervezői a megrendezőkkel együtt felelősek a rendezvény sikeréért. A rendezvény díjazott program a szolnoki Regionális Kultúra és Turizmus Bizottság támogatásával. A rendezvény szervezői a megrendezőkkel együtt felelősek a rendezvény sikeréért.

4. Bestseller zárása (adomány a Szolnoki Mentőállomásnak)

Szolnok városa is támogatta Kovács Gyuláné dr. és a Békési István „Történelmi séta az Alcsi-Holt-Tisza mentén” című könyvének megjelenését, mely bevételből a szerzők 130.000 Ft-al a Szolnoki Mentőállomást támogatták. Az adományt Szalay Ferenc polgármester és a szerzők adták át Kardos Józsefnek a mentőállomás vezetőjének.

A kiállítás gondolata, a könyv megszületése, majd a könyvbemutatók hozzásegítették a szolnokiakat, hogy minél többen megismerkedjenek Szolnok történelmének egyik szeletével.

UTÓSZÓ

Mi volt a célunk ennek a könyvnek a megírásával? Láttatni akaruk, az ország történelmi folyamatai hogyan tükröződtek ezen a kicsiny területen. Sokszor reménytelennek látszó helyzeteket teremtet az emberek számára. De minden mélységből felemelkedve győzni tudott az itt élők élni akarása.

A rendszerváltozás után a XX. század, benne a hordozott sokféle nehéz élethelyzettel, ugyanakkor a belőle kicsikart örömmel, lassan hátrálni kezdett a XXI. század előtt. Vajon mit hoz az Alcsiszigeten élőknek? Nem győzhető le az emberek életerejé!

A lakosság számának folyamatos gyarapodása, a szolgáltató- és egyéb létesítmények számának növekedése bizonyítja, hogy Alcsisziget a város fejlődő, egyre élhetőbb része.

Gombamód szaporodnak az új élet lehetőségei. Más körülmények között folyik az élet, más örömeket hozva. Sokban nehezebb, sokban könnyebb, de szép és élhető!

Ez az itt élők számára Alcsisziget.

Kovács Gyuláné dr.

Örömmel vettem Rózsika felkérését, hiszen az Alcsi-Holt-Tisza történetéhez két szálon is kötődöm. Sportolóként már 1973-tól, a pálya kialakulásától versenyeztem rajta. Másrészt mint vízügyi szakember a mai napig nyomon követem és irányítom a holtággal kapcsolatos feladatokat.

Az Alcsi-Holt-Tisza és Alcsisziget történetének feldolgozását szakmai kihívásnak tartom. Ahogy egyre több anyagot gyűjtöttünk, úgy vált egyre érdekesebbé Alcsisziget története.

2017-ben Alcsisziget születésének 160. évfordulóját, a sziget teljes kiépítésének pedig a 110. évfordulóját ünnepelhettük.

Ez a könyv Szolnok város történetének feldolgozásához nagy segítséget nyújt. Ma már egyre kevesebben élnek, akik még emlékekkel, képekkel, írásokkal tudnak anyagot adni.

Békési István

Irodalom jegyzék:

Dunka-Fejér-Vágás:

AVERÍTÉKES HONFOGLALÁS
A TISZA-SZABÁLYOZÁS TÖRTÉNETE

Fejér László:

ÁRVIZEK ÉS BELVIZEK SZORÍTÁSÁBAN

Bagi Gábor- Madaras László:

SZOLNOK A KÖZÉPKORBAN